

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

האם מותר ליחס לגדולים דברים שהם לא אמרו?

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

עירובין דף נ"א ע"א

שאלה: בשעורים שאני מוסר למתקריבים לדת, אני נתקל לפעמים בשאלה הנפוצה "מי אמר את זה", רצוני לברר: האם בכדי שהדברים יתקבלו על לבם, מותר לי לצטט על זה דברי גדולים מפורסמים, למרות שלא ידוע לי שהם אמרו כן?

תשובה: בדף נ"א ע"א מסופר; שרבה שנה לרב יוסף ברייתא משמו של רבי יוסי, למרות שהברייתא לא נשנית בשם רבי יוסי אלא סתם, אלא שמכיון שרצה רבה שרבי יוסף יקבל הכרעת הברייתא, לכך אמר לו משמו של רבי יוסי שהלכה כמותו 'משום דרבי יוסי נמוקו עמו'. וכעין זה אמרו בפסחים (ק"ב ע"א): 'אם בקשת ליחנך, היתלה באילן גדול' ופירש רש"י: 'אם בקשת ליחנך' - 'לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך', 'היתלה באילן גדול' - 'אמור בשם אדם גדול', (ומשום שנקטו לשון תליה באילן תפסו גם לשון חניקה).
וכן כתב המגן אברהם להלכה (סימן קנ"ו): שאם שמע דין ונראה לו שהלכה כן, מותר לאמרו בשם אדם גדול, כדי שיקבלו דין זה ממנו. וציין מקורו מהגמ' הנ"ל.

דעת רש"י ודעת הרי"ף

בסוף מסכת כלה שנינו; 'וכל האומר דבר משם חכם שלא אמרו ממנו, גורם לשכינה שתסתלק מישראל' וכעין זה אמרו בברכות (כ"ז ע"ב): 'והאומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל' ופירשו תלמידי רבינו יונה (שעל הרי"ף) שאומר דבר שלא שמע ממנו ואומר אותו בשמו והקשה ה'מגן אברהם'; שהוא סותר דברי הגמ' הנ"ל.
'בשוריי קרבן' (ניזר פ"ז ה"א ד"ה איתוניה וכו') ציינו הגרע"א ע"ד המג"א הנ"ל, מפרש שהוא מחלוקת הסוגיות. והרי"ף פוסק; שאסור לומר בשם חכם דבר שלא שמע ממנו. ורש"י פוסק; שמותר לומר בשם חכם דבר שלא שמע ממנו אם סובר שההלכה כן, אם צריך לזה

בהלכות תלמוד תורה (פ"ה ה"ט) והמקור לזה מדעת רב נחמן בר יצחק (סנהדרין צ"ט); שמי שאינו עושה כן הרי הוא אפיקורוס, (מלשון הפקר שמזולזל בכבוד רבו). ולא נתבאר; האם הכונה דוקא על דברים ששמע מפי רבו שחייב לאמרם משמו, שהרי הוא זלזול גדול שאינו מזכיר בפניו שלמד דבר זה מפיו - אבל דברים שלא למד מפי רבו אינו מחויב לומר בלשון שאינו אמת, או שהכונה שמהלכות כבוד רבו שגם על מה שלא שמע מפיו יש לו לאמרם בפני רבו משמו.

כונת הגרע"א

הגאון רבי עקיבא איגר (ע"ד המג"א שם) מרמה דין זה לדברי המג"א

ולכאורה כונת הגרע"א לפרש; שאף אם לא למדו רבו ענין זה, מכל מקום מצוה לומר דבר זה בשם רבו. ומתוך כך יש להביא אף סיוע להכרעת ה'מגן אברהם' שמותר לומר בשם חכם אף מה שלא אמר, באופן שהוא נצרך לו לקיום התורה, כגון; שיקבלו ממנו הלכה זו, או כשהוא נוגע לכבוד רבו. שהרי אף על מה שלא שמע בשם רבו אמרו: ש'גורם לשכינה שתסתלק מישראל' ואף על פי כן כשזה נוגע לכבוד רבו חייבוהו לומר בשמו, אף מה שלא שמע מפיו. הרי, שלא אמרו חומר זה ש'גורם לשכינה שתסתלק' ח"ו אלא, כשאומר כן סתם באופן שאינו נצרך לזה לקיום התורה, אך כשהוא נחוץ לקיים דברי תורה, מחויב לומר בכל אופן שיהיו דבריו נשמעים וזהו כבוד התורה וכבוד רבו, או החכמים שתולה דבריו בדבריהם.

אף הגר"א מפרש כן

ואף הגר"א (סקנ"ט) מפרש כהבנת הגרע"א לענין האמירה בשם רבו, שהחובה לומר לפני רבו בשמו, למרות שלא למדו דבר זה.
וכן מפרש הגר"א במה שאמר רבי אלעזר בן ערך (חגיגה י"ד): לפני רבן יוחנן בו זכאי: 'רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתי...'. מיד פתח (וררש) רבי אלעזר בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבכה כל האילנות שבשדה, פתחו כולן (האילנות) ואמרו שירה... נענה מלאך מן האש ואמר: 'הן הן מעשה המרכבה', עמד רבי יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו... שאף שלמד רבי אלעזר בן ערך דרשה זו מרבן יוחנן בן זכאי, מכל מקום אמרה בשמו. והיינו; שמדין כבוד רבו לומר לפניו שהוא לימדו דבר זה, אף שלא לימדו.
וכן מפרש הגר"א (מו"ק ז): כמה ש'אמר רבי חייא: 'דנתי לפני רבי, לימדתי רבינו שיותם לא (היה לו) נתעבר לעויותיו אלא בימי חלוטו', למרות שלא לימדו רבי, דבר זה. וכן כמה ששאל רבי אליעזר כשחלה, לרבי עקיבא (סנהדרין קא ע"א): 'כלום חיסרתי מן התורה כולה' אמר לו (השיב רבי עקיבא): 'לימדתי רבינו כי אדם אין צדיק ב'ארץ אשר יעשה וב'לא יחטא'' (קהלת ז ז), אף שלא למד רבי עקיבא מפי רבי אליעזר ענין זה. ■

מוסר השכל

בין שמים לארץ

איך יכול להיות שבמה שנוגע לשמים אין האדם נזהר כפי שהוא נזהר במה שנוגע לארץ

רבי ישראל מסלנט התארח באכסניה אחת ובעל המקום, שלא הכירו, ניגש אליו ושאלו: "האם מר יודע לשחוט?" ענה לו רבי ישראל: "איני יודע לשחוט". לאחר מספר דקות ניגש רבי ישראל מסלנט אל בעל האכסניה ובקשו להלוות לו סכום כסף. התנצל הלה ואמר שאינו מכיר את רבי ישראל וכבר נאמר 'כבדהו וחשדהו'... אמר לו רבי ישראל: "הלא לפני מספר דקות היית מוכן לאכול נבלות וטריפות. אם אינך מכירני, כיצד סמכת על איכות

השחיטה שאבצע? אלא טוב! אך עבור כסף, אני לא מספיק טוב?".
וכך נוהגים אנשים: בנוגע לרוחניות - מספיק השלט "כשר", לא בודקים ולא מבררים.
אבל אם יציעו לאותו אדם המסתמך על השלט "כשר" לקנות יהלום, מיד הוא יחקור וישאל: "מי אמר שזה יהלום אמיתי?"
- "כתוב בקופסא שזה יהלום אמיתי!"
ישיב המוכר.
- "אז מה אם כתוב?" יענה אותו אדם

"צריך מומחה לבודקו"...
אצל אברהם אבינו זה הפוך: אליעזר הוא המושל בכל אשר לו, כלומר הוא "מורשה חתימה" בכל החשבונות הכספיים של אברהם אבינו שכידוע היה מעשירי העולם. אברהם אבינו סמך על אליעזר בכל הנוגע לכספים ואליעזר יכול היה להוציא כספים כאוות נפשו. אבל כשצריך למצא אשה ליצחק, כלומר למצא את ה"אמא" שתקים את כל בית ישראל, שם אברהם אינו סומך על אליעזר ומשביע אותו: "ש"ם נָא יָרֵךְ פֶּתַח יְרֵכִי" (בראשית כד ב).
ברוחניות - אין לסמוך! אלא - "השְׂבָעָה לִי!!" (שם כא כג). ■

תפילה

"וּרְאִיתֶם... וְזָכַרְתֶּם... וְלֹא תִתְּוּרוּ"

בשכר שאמר אברהם אבינו; "אם מחוט ועד שרוך נעל" זכו בניו לתכלת ורצועה של תפילין

"וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֵת כָּל מִצְוֹת ד' וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּוּרוּ (במד' טו לט) 'בשכר שאמר אברהם אבינו; "אם מחוט ועד שרוך נעל" (בר' יד כג) זכו בניו לב' מצות, חוט של תכלת ורצועה של תפילין' (סוטה י"ז ע"א). ביאר הגר"ש אלישיב בספרו החדש 'דברי אגדה', כאשר מלך סדום הסכים להשאיר את הרכוש לאברהם אבינו, קפץ ונשבע לו שלא יקח כלום, אף שלפי הדין קנה בכבוש מלחמה ומן הדין הוא שלו. אך פחד שלא יגיע לו על ידי זה איזה קשר עם מלך סדום - 'וְלֹא תֹאמְרוּ אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִי אֵת אֲבָרָם' (בר' יד כג).
ונתנו לו בגלל זה שכר בשמים - כמ"ש (סוטה י"ז ע"א) 'חוט של תכלת מאי היא? דתניא; היה ר"מ אומר: "מה נשתנה תכלת מכל מיני

צבעוני? מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד' - הוא זכה למצוה כזו שעל ידה יכול כל יהודי להתקשר לכסא הכבוד.
לכן נאמר בפרשת ציצית: "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם... וְלֹא תִתְּוּרוּ אֲחֵרֵי לְבַבְכֶם", שיהיה לכם את הכח להתרחק מן העבירה ולהתקשר על ידי זה עם כסא הכבוד. כל זה בשכר שקבל אברהם אבינו שעמד על ההתרחקות מחמדת הכסף שמא יבולע לו, פן תדבק בנפשו איזה נטיה לחמדה - נתנו לו את השכר הזה, את מצות ציצית, שעל ידה יוכלו בניו להתרחק מהרע.

ו) מובא בחז"ל (רבה במדבר פרשה יז): 'משל לאחד מושלך לתוך המים, הושיט הקברניט את החבל ואמר לו: תפוש חבל זה בידך ואל תניחחו, שאם תניחחו אין לך חיים' אף כך אמר לו הקב"ה לישראל: כל זמן שאתם מדובקין במצוות 'וְאֵתֶם הִדְבַקְתֶּם בְּד' א-לְקִיכֶם חַיִּים פְּלִגְמֵי הַיּוֹם' (דברים ד ד).
יש החושבים את הציצית ואת רצועות התפילין, למין חבלים הקושרים ידיו ורגליו של אדם ולפיכך הם מדברים על: 'נִנְתְּקָה אֵת מוֹסְרוֹתֵינוּ וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵינוּ' (תהלים כ, ג) כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי עבודה זרה דף ט):
'נִנְתְּקָה אֵת מוֹסְרוֹתֵינוּ וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵינוּ' זו מצות תפילין, זו מצות ציצית'.
לוחמים הם נגד התורה והמצוות, כי לדעתם הם סותרים את חיי החופש והמנוחה.
ועל זה או חז"ל והמליצו - הם אמנם 'תְּכַלִּים', אבל חבלי הצלה ואם תניחם, אין לך חיים! ■

פרשת חיי שרה

"וְד' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל"

אברהם אבינו היה זקן שקנה חכמה וזו הכונה "וד' ברך את אברהם בכל"!

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"נתמת שרה בקרית ארבע.. ויבא אברהם לספר לשרה ולבכתה" (בראשית כג, ב)

במלה **"ולבכתה"** מופיעה בתורה האות **'כ'** בצורה מוקטנת, לומר שמיעט בככי. **"חז"ל שואלים:** מהיכן בא אברהם? מתרצים חז"ל שהוא בא מעקידת יצחק. ויש לבאר את שאלת חז"ל והתירוץ ע"פ הגמרא (מועד קטן כה:): לרבי חנין לא היו ילדים. הוא התפלל ונפקד בכך. ביום שבנו נולד - נפטר רבי חנין ורבי חנין חנין חתניה דבי נשיאה הוה, לא קא הוה ליה בני, בעא רחמי והוה ליה, ההוא יומא דהוה ליה, נח נפשיה". **"פתח עליה** ההוא ספרנא (אמר המספיד): **"שמחה לתוגה נהפכה, ששון ויגון נדבקו, בעת שמחתו נאנח, בעת חנינתו אבד חנינו".** אסיקו ליה חנן על שמייה (וקראו לו חנן על שמו) כי נח נפשיה. מהי כונת המספיד?

מסביר ה'חתם סופר': שלמה המלך אמר: (קהלת ג ד): **"עת לבבות ועת לשחוק עת ספור ועת רקוד"**, לכל דבר יש זמן. בא המספיד ואמר שקשה להגיע לבכי אמיתי כי השמחה והיגון באו כאחד.

כשאברהם אבינו בא **"לספור לשרה ולבכתה"**, האות **'כ'** מוקטנת וחז"ל דורשים שבכה רק מעט, כיון שהיתה בלבו שמחה על העקידה שהפריעה לו לבכות כראוי.

וזאת היא שאלת חז"ל: מהיכן בא אברהם? מעקידת יצחק. השמחה שעמד בנסיון להקריב את בנו על המזבח, מיעטה מבכיותו על מות שרה אשתו.

בספר **'המאורות הגדולים'** מסופר על רבי איצ'לה בלאזר זצ"ל: אחד משלשת התלמידים של רבי ישראל מסלנט, יחד עם רבי נפתלי אמסטרדם והסבא מקלם. רבי איצ'לה כיהן כרבה של פטרבורג, בירת רוסיה. יום אחד החליטו רבי איצ'לה ורבי נפתלי לעלות לארץ ישראל. עזבו משרות מכובדות ועלו לארץ.

כשרבי איצ'לה נפטר, הוא צוה שלא להספידו. תמה על כך רבי נפתלי מאחר

ורבם, רבי ישראל מסלנט, לא נהג כך! גם רבי נפתלי צוה שלא להספידו לאחר פטירתו. כשנשאל: **"היתכן?!** הלא אתה עצמך התפלאת על רבי איצ'לה שנהג כך?!" ענה: **"זה אינו דומה, כי על רבי איצ'לה היה מה להספיד ואילו אצלי אין..."**

כשנפטר הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל: הוא צוה לכתוב על מצבתו רק את המילים: **"פ"נ הרב עקיבא..."** ללא כל תארים. כשנפטר בנו, כתבו על מצבתו: **"פ"נ הרב שלמה... בנו של..."** וכאן לא חסכו את כל התארים של רבי עקיבא איגר שנמנעו מלכתוב על מצבתו...

"ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת..." (בראשית כג ו)

למה מדגישים את המילים **"מעל פני מתו"**?

אומר רבי יהונתן איבשיץ ב'תפארת יהונתן': אברהם ידע שניתן לקבור במערת המכפלה רק אדם שמת במיתת נשיקה, אך לא מי שמת ע"י מלאך המות.

כיצד ניתן להבחין בין השניים? חז"ל אומרים: כאשר מלאך המות נועץ את חרבו והורג את האדם, הוא נוטל שלש טיפות של דם מפניו מוריקות, לכן הביט אברהם בפני המת.

אומר התרגום יהונתן: **"יקם אברהם מן מחמי (=לראות) אפין על מיתיה מליל עם בני חתאה למימר"**.

כלומר, כאשר ראה אברהם ששרה מתה במיתת נשיקה בקש לקברה במערת המכפלה.

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו..." (בראשית כג ט)

למה קוראים למערה המכפלה בשם זה?

אומר רש"י: **"המכפלה"** - בית ועליה על גביו ד"א שכפולה בזוגות' (עירובין נג.).

בגמרא נחלקו רב ושמואל: **'מערת המכפלה רב ושמואל; חד אמר: "שני בתים זה לפני מזה" (שנו מערה לפני ממערה. כלומר; יש מערה ובה פתח למערה נוספת) וחד אמר: "בית ועליה על גביו" (מערה מעל מערה).**

אומר ה'בן יהודע': מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי! כי יש לומר שיש מערה לפני ממערה ובמערה השניה יש מדרגות כלפי מטה ושם, במערה הפנימית, קברו את האדם הראשון ואת חוה, את אברהם ואת שרה ואת שאר האבות.

לכן, אומר ה'בן יהודע': שלא יתכן שנכנסו לשם אנשים כי האויר לא חודר למערה כזאת. ולא תתמה איך היו יכולים החיים להכנס למקום עמוק כזה ולסבול האויר הפנימי, כי ודאי בדרך נס היה כל זה. **ושרה, אברהם** לבדו הכניסה; וכן את **רבקה, יצחק** לבדו הכניסה; וכן את **אברהם, יצחק** לבדו הכניסו; ואת **יצחק, יעקב** לבדו הכניסו; וכן את **לאה, יעקב** לבדו הכניסה, ככתוב: **"ושמה קברתי את לאה"** (בראשית מט לא). את **יעקב, יוסף** הכניסו ואחיו עמו וכולם בנס נכנסו ויצאו. לפי זה שטח המערה - אין אנחנו יודעים כמה. וה'ציונים' שיש עתה בעליונה, אלו עשאוה הגוים בלי דעתם! והחומה מחמת שאבניה גדולים מאד נראה שהיא בנין ישראל קדמונים, אך אין מכך הוכחה על השטח הפנימי, כי אפשר עשו החומה כפי שטח העליונה דוקא! וסדר קבורתם מובא בזוהר הקדוש שני אופנים וברוך היודע.

ודע, כי במה שתשמע כי בזמן המלחמה והמצור קפצו גוים והפילו עצמם לתוך המערה העליונה, הנה קרקע העליונה אין ניכר בה שום דבר (=לא רואים קברים ולא עצמות) ובודאי אלו תכף ומיד נעשו אפר, או נטלוהם השדים וזרקוהם לתוך הים. כי אי אפשר שתשאר נבלתם שם רגע וזה פשוט. ועל זה נאמר: **"ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו"** (תהילים לו י).

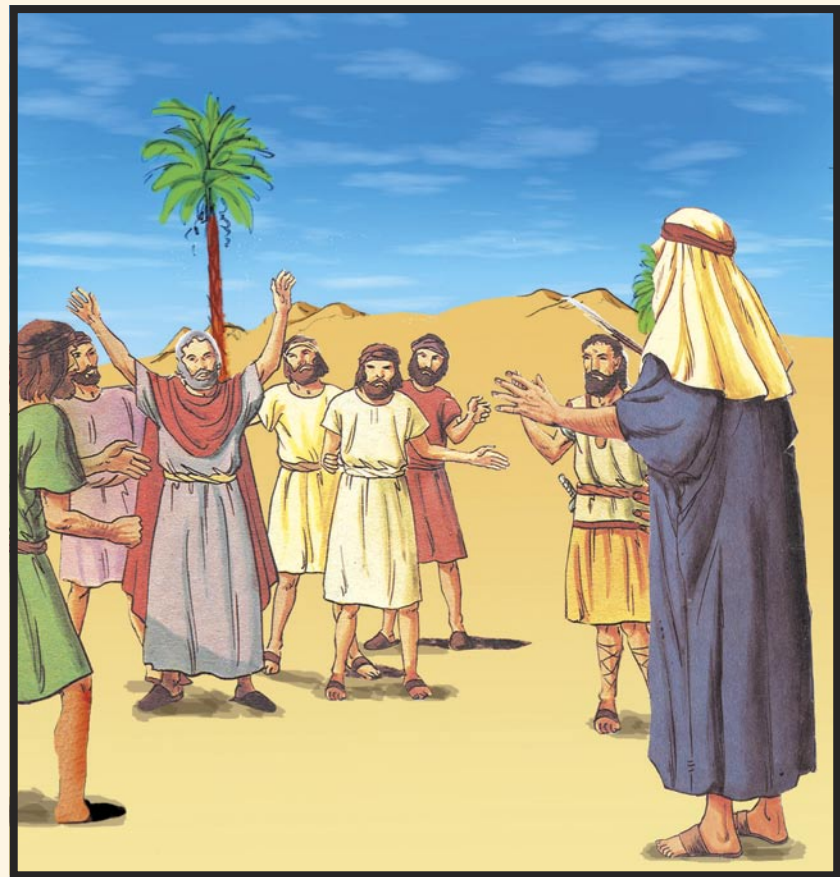

"וידבר אתם.. אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי עפרון בן צחר" (בראשית כג ה)

אומר רש"י: **"ופגעו לי" - לשון בקשה, כמו: (רות א טז) "אל תפגעו בי"**.

למרות שאפשרו לאברהם לקבור את מתו במערה, מבקש אברהם אבינו שיתחננו לפני עפרון בן צחר שימכרנה לו. מדוע נהג כך?!

אומר ה'חתם סופר': הם אמרו לאברהם אבינו: **"נשיא א-לקים אתה תוכנו"** (בראשית כג ו) וכל אחד ירצה שתקבור אצלו בחצר. מדוע? כי ע"י

כך תהיה שמירה לכולם. גם לחיים וגם למתים. לכן: **"במכתח קברינו קבר את מתך..."** (בראשית כג ו).

אבל אברהם אומר להם שהוא בחר לקבור במערה בקצה השדה של עפרון. מאחר ומדובר בקצה השדה, יתכן שעפרון יסרב. הסכמתם הרי נובעת רק מהתועלת שתצמח להם מכך ועתה כשהסבה אינה קיימת וכל תועלת לא תצמח להם ממקום הקבורה אשר בקצה השדה, לכן מבקש אברהם שיתחננו לפני עפרון שיאות למכור לו המקום.

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו..." (בראשית כג, ט)

מפסוק זה אנו לומדים שהמערה היתה בקצה השדה, כלומר השדה הוא העיקר.

בהמשך, בפסוק י"ז כתוב: **"ויקם דה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא..."** כלומר שהמערה היא העיקר והשדה הטפל.

האם השדה עיקר, או המערה

"ואברהם זקן.. וד' ברך את אברהם כל" (בראשית כד, א)

למה הכונה במלה **"בכל"**? מסביר ה'גן רווה': אומרים חז"ל (קרושין לב): **"ת'ל: זקן. ואין זקן - אלא חכם. עוד אמרו חז"ל (רבה קהלת ז): 'דעת חסרת, מה קניית? דעת קנית, מה דעת? ובנדרים (מא א): 'במערבא אמרי: דדא ביה - כולא ביה. דלא דא ביה - מה ביה? דא קני - מה חסר? דא לא קני - מה קני?' קנית חכמה - לא חסר לך כלום! אברהם אבינו זקן, כלומר קנה חכמה ואם כן; **"וד' ברך את אברהם בכל"**!**

"ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת ערב..." (בראשית כד, יא)

מה פירוש המלה **"ויברך"**? כתוב (תהילים צה ו): **"באו נשתחוו ונברכה נברכה לפני ד' עשנו"**

אומר רש"י: **"נברכה" - לשון ויברך (את) הגמלים"** (בר' כד יא).

כתוב בתפילה (נוסח ספרד, ברכות השחר, 'פתח אליהו') בהכנסו לבית הכנסת, אומר: **"מה טבו אהליך יעקב משכנתיהך ישראל"** (במדבר כד ה).

"ואני אשתחוו ואכרעה אברכה לפני ד' עשי..." **'אשתחוו':** הכונה בפשוט ידים ורגלים. **'אכרעה':** על הברכיים.

למה הכונה במלה: **'אברכה'** והירי דוע כבר **'אכרעה'** הכונה על ברכיים?!

מדייקת הגמרא (מגילה כב:): **'קידה - על אפיים'** (=על הפרצוף); **'כריעה - על ברכיים'**; **'השתחווה - זו פישוט ידים ורגלים'**.

בספר **'הכרמל'** של המלבי"ם (מילים נדרפות בלשון הקדש): בערך **'כרע ברך'**, אומר המלבי"ם: שודאי **'כרע'** פירושו על הברכיים ומדוע צריך את התוספת **'ברך'**?

עונה המלבי"ם: **"לפועל 'כרע' יש שני פירושים:** - כריעת הראש עם קצת הגוף. - כריעה על הברכיים (כדברי הגמרא).

והפועל **'ברך'** הוא על הברכיים כמו ב'ויברך (את) הגמלים' (בר' כד יא). **"שהגמלים כרעו על ברכיהם. לכן, כשרוצים לומר לכרוע על הברכיים, אומרים 'ונברעה נברכה'"** ואם היו כותבים רק **'ונברעה'** הכונה רק לקידה קלה. ■

"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים

שני חיי שרה"

>>> המשך מעמ' 1

אותו: "למה אתה בוכה?" אמר: "חבל שלא עינה אותי יותר, הייתי מקבל את כל הבית..."

אם אדם היה יודע כמה היסורים יועילו לו לאחר מאה ועשרים, היה מבקש ומתחנן שיבואו עליו. יסורים פה, בעולם הזה, שוים הרבה מאד שם. והאר"י הקדוש היה אומר: האדם היה רוקד משמחה, אם היה יודע כמה היסורים מיטיבים עימו.

קבורת שרה

שרה אמנו היתה צדקת, 127 שנים **'כולם שוים לטובה'** (רש"י בר' כג א) ואברהם אבינו בא לספור לה. כתוב: **"וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֲבֹרֹן אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה תָּה" (בר' כג ב) תה" כתוב עם כ' קטנה, למה?**

אומר בעל הטורים: **'שלא בכה אלא מעט'**. צדקת כזאת, אפשר לספר עליה בלי סוף אבל אברהם אבינו בוכה רק מעט. מדוע? משום שאברהם אבינו היה שלם במעלותיו. הוא היה צדיק וישר ולא הוסיף מאומה יותר ממה שצריך להגיד לכבוד המת. היה לו במה להתפאר, להתגאות, איזה צדקת נפלה בחלקו, איזה עם מפואר הוא העמיד ממנה, אבל הוא דבר מעט וככה מעט. הכל היה במשקל. לא כדרך הספרנים ששוכחים את הנפטר ומדברים על עצמם. וכמי ששלח את שלוחו לקדש לו אשה וקידש אותה לעצמו.

כח ההסתגלות

ממה נפטרה שרה אמנו? השטן בא והודיע לה שבנה נעקד וכאותה שעה פרחה נשמתה. שואלים חכמים: למה כשהקב"ה בא אצל אברהם אבינו ואמר לו: **"קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק.. והעלהו שם לעלה"** (שם כב ב) לא פרחה נשמתו של אברהם אבינו? בשעה שהוא מצווה לקחת לעקידה את בנו יחידו, בן ה-37, שרק בגיל 100 הוא קבל אותו והובטח לו מה: **"כי יבִיצֶחֶק יִקְרָא לְךָ וְרַע" (שם כא יב),** דהיינו; כל בית ישראל העתיד תלוי בילד הזה - והוא לא מת?

ולעומתו האמא שרה רק שמעה שנעקד ומיד מתה. מה ההבדל? חכמים מסבירים שיש בנו מידה שנקראת מידת ההסתגלות. זו מידה חיובית ושליילית, תלוי איך משתמשים בה. מה זאת ההסתגלות? לדוגמא: אם יקחו בן אדם ויביאו אותו למצב של מעלה ויורידו אותו לשפל המדרגה בבת אחת, כתנאים מחפירים; עוני, רעב, עניים ויסורים קשים הנפילה הזאת **'מאיגרא רם לבירא עמיקתא'** (חגיגה ה:): יכולה לחסל אותו בין רגע.

אך התבוננו נא, בזמן השואה הנוראה, בני אדם שהיו במעמד יציב וסביר, חיו חיים של תרבות, חיים טובים, לפתע פתאם, נרדפו, הוכו, עונו, הושפלו, דוכאו והורעבו כתנאים איומים ונוראיים, שאין אדם יכול להעלות על הדעת. איך לא מתו מיד, לפני הגעתם המשרפות? זהו כח הנקרא **'כח ההסתגלות'**. אם כל פעם אתה יורד מהמדרגה שלך מעט מעט, אתה מתרגל למצב החדש ומסתגל אליו במהירות.

עד איפה מידת ההסתגלות? עד כדי כך שאם אומרים לאדם אפילו: **"קח יְהִיךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אַהַבְתָּ אֵת יֶצְחָק.. והעלהו שם לעלה"** המשא ומתן הזה על חלקיו המתמשכים, אפילו תוך כדי דבור, כבר גורם להסתגלות למצב שאתה תתבקש לעקוד את הבן שלך - ולא תמות.

אמר אברהם לקב"ה (סנהדרין פט:): **"ב' בנים יש לי"** ישמעאל ויצחק. **"יחידך"** - אמר לו: **"זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו"**. **"אשר אהבת"** - אמר לו: את שניהם אני אוהב, **"תרוייהו רחימנא להו"** **"את יצחק"**. **'ברגע שאמר לו: "את יצחק" היה צריך להחסיר פעימות, אומר לו: "והעלהו שם לעלה"!** **זכל כך למה? כדי שלא תטרף דעתו עליו'**.

ולכן, היות ונאמר לו כל זה לאט לאט - לא מת אברהם. אברהם מתארגן, **"וישכסם אברהם בקר"** (בר' כב ג), לוקח עצים לעולה ומאכלת והולך לשחוט את בנו. ה' אמר והוא עושה. אבל לשרה אימנו השטן לא נתן אפילו פרק זמן קצר להסתגלות. הוא ישר הודיעה שיצחק נעקד ופרחה נשמתה.

לכן לא מודיעים לבן אדם בשורה רעה

או טובה מאד, בבת אחת. כמו שקרה אצל יעקב: **"ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי.. ויפג לבו"** (בר' מה כו).

'כח ההסתגלות' הוא כח שאדם יכול להגיע אתו למצבים קשים ביותר ולהסתגל. אתם מכירים את זה מקרוב על עצמכם, אלא שהתרגלתם וכבר לא שמים לכך לב. בהתחלה הייתם באוברדראפט של 500 ש"ח בכנק, אח"כ אלף, אח"כ חמש עשרה, יש כאלה אפילו מליונים. התרגלו. חי בחובות, מה הבעיה? בסוף יגיד שהוא פשט את הרגל וכי יש בעיה? הוא יסתגל לפשיטת הרגל ואחר כך אלה שלא קבלו את הכסף שהוא חייב להם הם יסתגלו.

ובכל זאת הכח הזה הוא גם חיובי מאד. אדם יכול להסתגל גם למצבים קשים ולהתרומם מהם, אם הוא בהכטה נכונה על החיים. לאדם קשה לעשות מצוות. הוא לא רגיל, אבל אם ירגיל עצמו לאט לאט, הרגל הופך להיות טבע וטבע הופך להיות שלטון וכך הוא מסתגל. הוא מסתגל לקיום מצוות, למסגרת, להיות ממושמע, הוא יודע שיש ציוויים שצריך לקיימם, הוא מסתגל ומתנוסס ועולה למעלה למעלה בדרך העולה בית קל.

פרשת חיי שרה

הפרשת נקראת **"חיי שרה"** (בראשית כג א) ובעצם מסופר מיד איך שרה מתה. אז למה קוראים לזה פרשת **"חיי שרה"**, היו צריכים לקרוא לזה **'מיתת שרה'** אלא **ש'צדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים'** (תנחומא וזאת הברכה סימן ז) לכן היא נקראת פרשת **"חיי שרה"**.

אבל **'הרשעים אפי' בחייהן קרויין מתים'** (רבה קהלת פרשה ט), מאיפה אנחנו יודעים זאת? שהרי כתוב: **"כי אֶחָפֵץ בְּמוֹת הַמֵּת"** (יחזקאל יח לב). הקב"ה לא אומר: כי לא אחפוץ במות החי, אלא **"לא אחפץ במוות המת"**. מי קרוי מת? רשע. ה' אומר אני לא חפץ במיתתו של הרשע שקרוי מת **"הלווא שובו מדרךיו וחי"** (יחזקאל יח כג). אני לא רוצה שימות, מכאן שרשעים קרויים מתים עוד בחייהם ואילו צדיקים קרויים חיים במיתתם.

אלה הם **"חיי שרה"** החיים האמיתיים. ■

מתחברים... עם הרב
אמנון יצחק
 שליט"א
עמותת 'נחמה גאולה' עמותת 'מקדשי שמך'
ביום ראשון 27/1/05
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30
היכל התרבות מרכז מסחרי
דימונה
 הערב בחסות **"שיפורי רון"** כמו גדולים" בהנהלת חמי אסף "איתן אלומיניום" בהנהלת מורדכי ארא "דודן קרנר ומיונג", "אולמי דניאל", "רהיטי הבית" בהנהלת הירש כהן, **"גור אסולין"** להצלחה ולפרנסה טובה לרפואת יוסף בן מרים, חנניה בן חביבה לע"נ הרב יצחק בן שמאל ולרמון זצ"ל ואשר בן חנה אטיאס ז"ל
 © כל הזכויות שמורות לארגון **"שופר"** הערב מאובטח דמי כניסה 15 ש"ח לכיסוי ההוצאות
WWW.SHOFAR.NET

פרנסה ברוח
לחברה גדולה בהתפתחות:
 ■ מורים/ת ■ מנהלי ב"ס
 ■ מפוטרי חינוך
 ■ אנשי קשר/ניהול מהריכוזים הדתיים
 ■ עקרות בית פעילות
 ■ בעלי מקצועות חופשיים
 לא למכירות / אפשרות מהבית בפריסה ארצית
טל': 050-8760755

פרנסה טובה לשחר ואוסנת בריטש	לעלוי נשמת נסים בן אסתר שלום בן סימי בירוך בן רחל	רפואה שלמה לרותי הייל בת יונה	רפואה שלמה לשגיא בן ברוריה
חזרה בתשובה לסמדר בת צביה וחיים בן ויקטור	רפואה שלמה לאניה חיה בת יניה	השותפים : לאונה סונינו בן ג'וליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת גיוליה לזכות בכן זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia

להרויח בגדול
בתוכנית "כח כפלים"
28\$
 תקבלו סוף שבוע ששי שבת **חינם**
 קלטות וידאו, CD, טייפ, ספרים **חינם**
 טיול לאתרים בצפון **חינם**
 מנוי שנתי לעתון **חינם**
 מנוי לגנזי המלך **חינם**

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית **"כח כפלים"** למשך שנה מינימום **תאריך** _____

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/ה'מ' שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ מלאמון _____

נתונים: לכח ביה הוראה לחיוב חשבון/נו ת"ל בסומכם. בין תרומתי "שופר" בסכומים ובמועדים שימוצא לכם מדי פעם בנכס באמצע מנטר, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי הוראה". 2) דיוע ל"ל"נו כי 4. הוראה זו ניתנת לכסול ע"י הודעה מפורטת בכתב לבנק ו"שופר" שתכנס לתוקף עם עסקים אחד לאחר מות ההודעה בבנק וכן ניתנת לביטול ע"י הוראה כל דין. 3. אחיה/נהיה רשאים לכסול מראש חיוב מסוים ובכלדי שרודעה על כך תמסר על דיוע לבנק בכתב. למרות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. 4. אחיה/נהיה רשאים לכסול חיוב. לא יותו מתשעים ימים ממעמד החיוב. אם אחיה/נוכיח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב הוראה, אם נכסנו. 5) דיוע ל"ל"נו כי תמסירם שגיאת כתיב הוראה ונמליים, גם נושאים שעל"נו להסדיר את המסוב. 6) דיוע ל"ל"נו כי כסומי החיוב ע"י הוראה זו ימשיך במי החשבון וכי לא תישלח ל"ל"נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בין חובים אחר. 7) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הוראה. 8. כל עוד מבט החשבון יאפשר זאת, לכל עוד לא תחיה מנייה חקיקת או אחרת כביצוען. 9) הבנק רשאי להוציא/ל"נו את ההסדר המפורט בכתב הוראה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע ל"ל"נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך יום הסיב. 7) נא לאשר ל"שופר" בספח המפורט ליה. קבלת הוראות אלו ממני/מאתנו.

פרטי הוראה _____ 2. ברשי החיוב: [סמן במשבצת המתאימה] **לחייב בתאריך:** _____

1. סכום החיוב ומועדו, יקבע מועד ל"ל"נו ע"י "שופר" _____ **28\$ זכאות ליחיד** _____ **56\$ זכאות לזוג** _____

ע"י (הקדמות לקביעתם) _____ **20 לחודש** _____ **50 לחודש** _____

חתימת בעל/י החשבון _____

גוליס (כנף, קול) / הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך **"שופר"** על"ד לשלוח את הטופס ל **"שופר"** ת.ד. 2711 בני ברק. טל: 03-6777799

כל המשפחה zázá NSNS

הממתק העולמי בהכשר מהודר!

טופי ממולא, טופי בטעם פרי, טופי חמוץ-מתוק ומגוון לקנים

